

Kannonkosken/Kinnulan kunnankirjasto

Kivijärven nimismiespiirin toiminta päättyi 1996. Nimismiespiirin arkisto sijaitsee nykyisin Jyväskylän maakunta-arkistossa. Arkiston rajavuosiksi on merkitty 1834-1996, joista päävuodet ovat 1849-1993.

Entinen Kivijärven nimismiespiirin alue kuului 1997 alusta alkaen Saarijärven kihlakunnan aluseeseen, sitten Keski-Suomen poliisilaitoksen alaisuuteen ja 1.1.2014 alkaen Sisä-Suomen poliisilaitoksen alaisuuteen, jonka pääpaikka on Tampere. Lähipoliisiasemat sijaitsevat edelleen, Saarijärvellä, Viitasaarella, Äänekoskella, Keuruulla ja Jyväskylässä.

Olen vielä virassa ollessani laatinut toimeksi saaneena lyhyen historiikin Kivijärven nimismiespiirin toiminnasta, sen perustamisesta, tiedot virkaa hoitaneista nimismiehistä sekä viimeisinä aikoin piirin toimintaan osallistuneista poliisi- ym. henkilöistä.

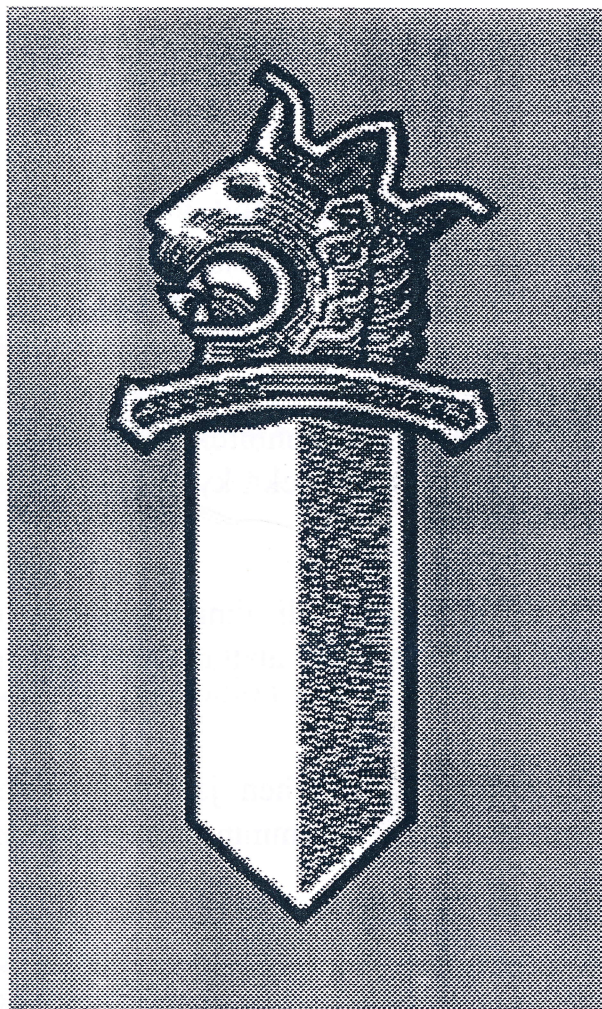
Historiatiedot on julkaistu mm. Kivijärven kotiseutuyhdistyksen julkaisemassa Kotiportti-lehdessä.

Historiatiedot saattavat kiinnostaa joitakin kunnankirjaston asiakkaita ja sen vuoksi lähetän sen tiedoksenne.

Ystävällisin terveisin

Jorma Kinnunen

KIVIJÄRVEN NIMISMIESPIIRI

v. 1849 - 1996

Historiikki

Jorma Kinnunen

Johdanto

Suomessa järjestettiin jo keskiajan lopulla ns. hallintopitäjälaitys toimimiehin, joista tärkein oli nimismies, nykyisten nimismiesten suoranainen edeltäjä. Jo 1350-luvulla käyttöön otettu maanlaki sisälsi määräyksiä nimismiehen tehtävistä. Vuonna 1442 käyttöön otettu maanlaki, joka oli voimassa 1734 saakka, määräsi nimismiehelle erilaisia tehtäviä kihlakuntakäräjien oikeudenkäynnin apuna: hän toimi määrättyissä tapauksissa syyttäjänä, vangitsi ja toi käräjille rikoksentekijöitä, piti tutkintoja rikosten johdosta ja oli läsnä erilaisissa katselmustoimituksissa. Vanhastaan nimismiehen tehtäviin kuului myös käräjien pito talossaan sekä kyydin ja kestityksen järjestäminen kruunun asioissa liikkuville.

Nimismiehen virkapiirinä oli aluksi hallinto- eli nimismiespitäjä, jota joskus sanottiin myös veropitäjäksi eikä se useinkaan vastannut alaltaan kirkkopitäjää, vaan oli monesti sitä suurempi.

Aluksi kansa valitsi keskuudestaan nimismiehen ja toimeen pääsy edellytti 1500-luvulla vain pitäjäläisten luottamusta. Myöhemmin valtakirjan nimismiehen toimeen antoi maaherra.

Nimismiehen virka-aseman itsenäistyttyä 1800-luvun kuluessa se otettiin huomioon myös vuoden 1898 johtosäännössä, joka oli voimassa vielä toisen maailmansodan jälkeen. Nimismies sai oikeuden tarpeen vaatiessa antaa poliisimääräyksiä ja määrätä uhkasakkoja niiden rikkomisesta, yksityiskohtaiset määräykset syyttäjatoimesta, määräykset kansliatoimesta ja arkistohoidosta sekä elinkeinolain noudattamisen valvonnasta.

Nimismiehen apulaisina olivat aikoinaan käräjillä pitäjän talonpojista valitut neljännesmiehet. 1600-luvulla perustettiin lisäksi siltavoudin ja jahtivoudin toimet. Edellisen tehtävänä oli johtaa teitten ja siltojen korjaustöitä, jälkimmäisen susi- ja karhujahteja. Nimismiehet käyttivät heitä myös erilaisten muiden tehtävien suorittamiseen, samoin kuin kihlakunnanoikeuden lautamiehiä. Vanginkuljettajan tehtäviä hoiti kyytirättäri.

Nimismiehen työmäärän lisääntyminen pakotti hallituksen ajanmukaistamaan myös poliisipalvelijainta, mikä tapahtui asetuksella 10.12.1891. Tällöin silta- ja jahtivoutien sekä neljännesmiesten toimet lakkautettiin ja tilalle perustettiin poliisikonstaapelin toimet.

Kivijärven nimismiespiirin perustaminen

Nykyisen Kivijärven nimismiespiirin alue kuului aluksi Rautalammin hallintopitäjään. Vuodesta 1635 alkaen alue kuului Viitasaaren pitäjään. Kivijärven nimismiespiiri erotettiin Viitasaaresta 1849 ja siihen kuului Kivijärven ja Kinnulan pitäjät sekä Huopana, Vuoskoski ja Keihärinkoski Viitasaaresta. Vuoden 1934 alusta Kivijärven nimismiespiiriin kuului myös Kannonkoski, joka oli erotettu osaksi Kivijärvestä ja Viitasaaresta, ja näin muodostui nykyinen Kivijärven nimismiespiiri.

Nimismiespiirin hallinto

Kivijärven nimismiehinä sen olemassaolon aikana on toiminut kaikkiaan 25 vakinaista nimismiestä seuraavasti:

Löndblad, Anders Henrik,	1849-
Damstén, Eskil August,	1858-
Colliander, Julius,	1874-
Holmström, Nils Gustaf, s. 1845	1874-
Fröjdman, Herman Leonard, s. 1843	1878-
Svens. Adrian, s. 1864	1894-
Anjala, Toivo Teodor Alvian, s. 1874	1906-
Nordlund, Isak Väinö Johannes s. 1887	1911-
Karhila, Jussi Vihtori, s. 1886	1912-
Gyllenbögel, Karl Nathanael, s. 1859	1917-
Hirvonen, Urho Ilmari, s. 1888	1924-
Poikola Onni Valdemar, s. 1897	1928-
Seppälä, Toivo Veikko, s. 1902	1930-
Doehm, Jakob Aleksander, s. 1888	1932-
Siljanto, Eino Johannes, s. 1902	1937-
Mattila, Mauri, s. 1909	1944-
Tuominen Jyrki Jalo Unto, s. 1915	1946-
Veikkola, Mauno Paavo Perttelo (Pertti) 1911	1949-
Miilumäki, Aarno Aatos, s. 1926	1954-
Saalpo, Seppo Ilpo Johannes, s. 1920	1956-
Kokkila, Veli August, s. 1932	1960-
Repo, Raimo Juhani, s.	1968-
Tiainen, Risto Juhani, s. 1941	1969-

Ahola, Juho Lauri, s. 1941	1973-
Luoma, Matti Akseli, s. 1930	1975-
Jakosuo, Veli Matti s. 1963	1992-
Pelkonen, Jyrki Kullervo, s. 1961	1995-1996

Nimismiespiiriin on kuulunut myös nimismiehen kanslia, poliisiyksikkö sekä v. 1973 alkaen oma ulosottoyksikkö.

Poliisiyksikössä ovat merkittävän päivätyön toisen maailmansodan jälkeen tehneet konstaapelit Urpo Tyrväinen vv. 1946-1973, Väinö Kovanen vv. 1952-1976 ja Sulo Olkkonen vv. 1953-1962. Lyhyempiä aikoja ovat olleet 1960 luvulta lähtien konstaapelit Urpo Uusimäki, Kalevi Rintamäki, Seppo Saarenpää, Kalevi Turunen, Matti Heinonen, Seppo Piispanen, Timo Leskelä, Yrjö Eerola ja Pentti Tiinus.

Nykyinen poliisikunta on v. 1960 alkaen palvellut ylikonstaapeli Jorma Kinnunen, v. 1973 vanhempi konstaapeli Sakari Oinonen, v. 1974 vanhempi konstaapeli Onni Paananen, v. 1975 ylikonstaapeli Osmo Latvala ja v. 1976 vanhempi konstaapeli Mauri Rein.

Kansliassa ovat palvelleet 1940 luvulla Kerttu Tarvainen ja 1950 luvulla Alli Koivumaa. Vuosina 1959-89 toimistosihteeri Anni Lampila, vv. 1962-96 toimistosihteeri Irma Jämbäck, vv. 1980-85 Irma Syrjä ja vv. 1985-90 Tuija Päivinen. Nykyisin kansliassa toimivat toimistosihteeri Eeva Tourunen v:sta 1976 ja toimistovirkailija Aino Pekkarinen v:sta 1990.

Avustavana ulosottomiehenä toimi vuosina 1973-1996 Heimo Jämbäck. Nyt avustavana ulosottomiehenä toimii Ilkka Västi.

Toimipaikat

Nimismiehen kanslia sijaitsi aikaisemmin pääsääntöisesti nimismiehen asunnon yhteydessä. Samoin poliisit hoitivat tehtäviään asunnostaan käsin. Vanginvartijoina toimivat eri henkilöt erillisen sopimuksen mukaisesti. Putkatiloina käytettiin ns. karhukoppeja, jotka koottiin elementeistä.

Kivijärvellä on kanslia v. 1960 alkaen sijainnut nykyisessä nuorisotalossa, josta tilat olivat vuokralla kunnansihteeri Koskelalta. Sen jälkeen kanslia oli Lammasniemessä

nimismies Veli Kokkilan asunnon yhteydessä kunnes se siirrettiin takaisin nuorisotalolle nimismies Kokkilan kunnostaessa rakennuksesta käyttökelpoisen poliisiaseman putkatiloihin.

V. 1983 poliisiasema ja kanslia siirrettiin nykyisiin tiloihin tänne virastotalolle. Uuden poliisiaseman avajaisia oli juhlistamassa mm. Helsingin poliisisoittokunta.

Ajoneuvokalusto

Nimismiespiirissä on 1950 luvulta alkaen ollut käytössä poliisiauto. Ensimmäinen auto oli Renault-merkkinen koppiauto. Sitten tuli sinisiä Volgia, Peugeot 404 ja sen jälkeen hyvin palvelleita Saab-autoja. Nyt on käytössä käyttökelpoinen Volskwagen-merkkinen monikäyttöauto.

Vuodesta 1962 alkaen piirissä on ollut poliisimoottorivene.

Yleistä poliisitoiminnasta

Vuoteen 1970 saakka nimismiespiirin toiminta hoidettiin pääsääntöisesti nimismiehen asunnon yhteydessä olevasta nimismiehen kansliasta käsin. 1980-luvulta alkaen on kansliapalveluja järjestetty tarpeen mukaan myös Kannonkoskella ja Kinnulassa.

Poliisimiehet hoitivat tehtävänsä asunnoltaan käsin ns. kyläpoliisitoimintana. Poliisimies vastasi hänelle määrätyn alueen kaikista poliisitehtävistä. Poliisihenkilöstön siirryttyä v. 1970 työaikalain alaisuuteen se aiheutti poliisityön uudelleen organisoinnin. Työajan riittämättömyyden vuoksi Kivijärven, Karstulan ja Saarijärven nimismiespiirit muodostivat Saarijärven yhteistoiminta-alueen 16.05.1976, jolloin osa hälytysvastuusta siirrettiin yhteistoiminta-alueen partiolle erikseen sovitun vuorolistan mukaisesti. Päivystyspisteenä käytettiin Saarijärven poliisiasemaa.

Yhteistoimintaa tiivistettiin 21.1.1990 lukien niin, että koko yhteistoiminta-alueen poliisihenkilöstö siirrettiin yhdelle työvuorolistalle ja työtehtävät eriytettiin rikos- ja järjestysosastoille.

Paikallishallintouudistus

Paikallishallintouudistuksen myötä 01.12.1996 Kivijärven nimismiespiirin olemassaolo päättyy.

Poliisin ja kanslian osalta tehtäviä jatkaa Saarijärven kihlakunnan poliisilaitos, jonka palvelutoimisto tulee olemaan lähes entisen laajuisena täällä Kivijärvellä. Poliisimiehet hoitavat tehtäviään poliisiasemalta alueenaan entinen Saarijärven yhteistoiminta-alue eli tuleva Saarijärven kihlakunnan alue. Myös kanslian toimistopäivät Kannonkoskella ja Kinnulassa säilyvät entiseen tapaan.

Alueen syyttäjän tehtäviä hoitaa Saarijärven kihlakunnan kihlakunnansyyttäjä ja rekisteriasioita Saarijärven kihlakunnan maistraatti.

Ulosottoasiat alueella hoitaa Äänekosken kihlakunnan kihlakunnanvouti. Hänen alainen avustava ulosottomies hoitaa perintätehtäviä Kivijärven poliisiaseman yhteydessä olevasta toimistostaan käsin.